



ASOCIACE ČESKÝCH, MORAVSKÝCH A SLEZSKÝCH MUZEÍ A GALERIÍ

Z jednání orgánů AMG:

Exekutiva

Na svém zasedání, konaném dne 16. července 1992 v Moravském zemském muzeu v Brně, se exekutiva AMG zabývala otázkami zřízení profesionálního pracoviště AMG. Jeho projekt připraví předseda AMG tak, aby na příštím jednání exekutivy mohl být připomínkovan. Rovněž do příští exekutivy bude zpracován podrobný návrh na konání semináře "setkání s muzeologií", jehož přípravou byl pověřen dr. Šuleř. Hlavním tématem budou problémy spojené s další existencí regionálních muzeí. V legislativních záležitostech věnovala exekutiva pozornost přípravě zásad zákona o předmětech kulturní hodnoty, jejichž návrh by měl být předložen v září Senátu AMG ke schválení a poté předán ministerstvu kultury ČR, dále památkovému zákonu, jehož rozbor, který připraví dr. Šebek a dr. Tlusták, bude předán přímo poslancům ČNR. Rovněž prostřednictvím kontaktů s poslanci bude sondován postoj ČNR k zákonu o restaurátorské komoře a některé skutečnosti, vztahující se k živnostenskému zákonu. Zprávu o novele zákona o okresních úřadech a archivního zákona přinese Věstník AMG. Exekutiva rozhodla učinit prostřednictvím sekretariátu písemný dotaz na ministerstvo kultury ve věci příslibeného finančního příspěvku na vydávání Věstníku. V případě kladného vyřízení bude náklad Věstníku zvýšen natolik, aby mohl být zasílán členům Asociace ve větším počtu a dále i nečlenům AMG, knihovnám, pracovníkům ministerstva

kultury atd. Exekutiva rovněž schválila žádost Okresního muzea v Chrudimi o příspěvek na seminář "Předměty uměleckého průmyslu", pořádaného u příležitosti 100. výročí vzniku muzea, který bude použit na úhradu nákladů přednášejících. Dr. Šebek podal návrh na zavedení tzv. diskusních klubů k různým problémům muzejnictví, které by se pod záštitou AMG za účasti muzejních pracovníků i odborníků z jiných oborů pravidelně konaly v Národním muzeu v Praze. Témata a termíny budou v předstihu oznámeny ve Věstníku. Dále byla exekutivě podána informace o mezinárodní konferenci Európske múzea na ceste k 21. storočiu, kterou ve dnech 9 - 12. září pořádá Zvaz múzeí na Slovensku a Čs. muzeologická spoločnosť, o schůzce předsedy AMG se zahraniční firmou, která má zájem provozovat tzv. muzejní "shop" jako službu muzeím a o vleklých neshodách Muzea Kroměřížska s referátem kultury Okresního úřadu v Kroměříži. Řediteli tohoto muzea byla nabídnuta odborná expertiza legislativního kolegia AMG. Po té bylo přistoupeno k vyhodnocení soutěže o značku Asociace a vybrán vítězný návrh, která bude nadále sloužit jako oficiální symbol AMG. Mimo tyto záležitosti se exekutiva zabývala také některými nedostatky v činnosti AMG. Kriticky bylo poukázáno na to, že dosud nejsou ustavena a nepracují kolegia správní a revizní, jejichž úkolem je mj. vypracovat některé vnitřní normy Asociace, již delší dobu postrádané. Předsedové zmíněných kolegií byli vyzváni k nápravě tak, aby ustavená kolegia, která má na svém zářiovém zasedání schválit Senát, neprodleně zahájila činnost.

Regionální kolegia

Definitivně se konstituovalo regionální kolegium muzeí Kraje Aloise Jiráka, Boženy Němcové a bratří Čapků. Existovalo sice a pracovalo průběžně již dříve, teprve nyní se mu podařilo dát do pořádku členskou záležitost a vyjasnit si, která muzea se ke kolegiu hlásí. Regionální kolegium pod předsednictvím Ludvíka Mühlsteina má následujících 10 členů:

Muzeum Boženy Němcové Česká Skalice
Textilní muzeum Česká Skalice
Muzeum bratří Čapků Malé Svatoňovice
Památník selských bouří a podkrkonošského hornictví Rtyně v Podkrkonoší
Městské muzeum Úpice
Muzeum Broumova Broumov
Městské muzeum Jaroměř
Městské muzeum Dvůr Králové nad Labem
Vlastivědná společnost (přípravný výbor městského úřadu pro obnovení městského muzea) Nové Město nad Metují
Vlastivědná společnost (přípravný výbor městského úřadu pro obnovení městského muzea) Náchod

Oborové komise

Zpráva o jednání oborové komise geologů AMG

Ve dnech 15. - 18. 6. 1992 se uskutečnil ve Znojmě seminář geologů muzeí, kterého se zúčastnilo 26 pracovníků, z toho čtyři ze slovenských muzeí. Organizačně tuto akci zabezpečilo Jihomoravské muzeum ve Znojmě (RNDr. Jaroslav Šmerda).

V úvodu celého jednání pozdravil přítomné ředitel Jihomoravského muzea PhDr. Petr Šuleř. V následujícím programu informovala předsedkyně oborové komise geologů RNDr. A. Pfeiferová o návrhu zákona o tvorbě, odborné správě a zveřejňování sbírek v muzeích a galeriích, o činnosti AMG a o přípravě a plánu akcí geologické komise na příští období.

Dr. Šmerda pak seznámil přítomné s geologickou situací znojemského okresu a širší oblasti, což doprovázel řadou instruktivních diapositivů.

V diskusi se účastníci shodli v tom, že v současné době by bylo důležité, aby existoval v rámci AMG prostor pro vyjádření odborné (geologické) komise při rušení odborných (geologických) pracovišť v muzeích. Jedná se o zajištění základní dokumentace, prezentace a poradenství z hlediska příslušného oboru v daném, často exponovaném území. Důležitá je rovněž péče o takto osířelý sbírkový a dokumentační fond.

Dále zazněl návrh na vzájemnou výměnu výstav. Informace a nabídky, plány budou projednávány při každém jednání geologické komise.

Rovněž byl vysloven souhlas s názorem, že té organizaci, která se ujme organizačního zabezpečení (dalšího) semináře přivezou účastníci jeden

vzorek do srovnávacích, systematických, příp. studijních sbírek.

Po krátké přestávce následovala prohlídka podzemí Znojma, rekapitulace geomorfologické a geologické situace okolí Znojma při pohledu z věže, prohlídka některých prostor muzea včetně rotundy sv. Kateřiny.

Dne 16. 6. se uskutečnila exkurze na zajímavé geologické a geomorfologické lokality Znojemska jako jsou např. granátová zátoka Vranovské přehrady, ptygmatické krásy a ledové sluje v údolí Dyje, gabro u Korolup, těžba kaolínu u Únanova a pískovna ve Chvalovicích s miocenní faunou, kde podal výklad RNDr. Jaroslav Říha z Moravského zemského muzea.

Dne 17. 6. jsme navštívili přírodovědná muzea ve Vídni. V Dolnorakouském muzeu nás přivítal a provázel pracovník tohoto muzea p. Ráček. Prohlédli jsme si především geologickou expozici včetně mineralogie, petrografie, paleontologie a geomorfologie Dolního Rakouska. Zajímavá byla rovněž zoologická expozice doplněná řadou živých exemplářů v teráriích a akváriích. Dále jsme navštívili Naturhistorisches Museum, kam nám vyjednal volný vstup dr. Říha z MZM. Zde jsme se seznámili s rozsáhlou mineralogicko-petrografickou expozicí doplněnou drahými kameny a s expozicí meteoritů a tektitů. V obou expozicích jsme nacházeli řadu exponátů z československých lokalit. Z paleontologické expozice byla zpřístupněna jen část věnovaná obrovitým ještěrům. Poučná byla i prohlídka dalších expozic a výstav. V podvečerních hodinách jsme se vrátili do Znojma.

Dne 18. 6. 1992 se uskutečnily individuální návštěvy dalších lokalit v okolí Znojma a návrat domů.

Závěrem lze konstatovat, že seminář byl pro zúčastněné přínosem, protože

- informoval o současném dění AMG a muzejnictví v ČSFR
- přispěl k rozšíření odborných znalostí o geologii Znojemska
- umožnil účastníkům získat srovnávací materiál pro sbírkové fondy
- seznámil se sbírkovými fondy mineralogickými, petrografickými a paleontologickými a způsobem jejich prezentace v předních rakouských muzeích.

RNDr. Anna Pfeiferová
předsedkyně oborové komise geologů AMG

Ustavuje se nová oborová komise AMG

Vážení přátelé,

dostala jsem příležitost informovat touto cestou širokou muzejní veřejnost o šanci, kterou nám vláda v oblasti nasazení výpočetní techniky v muzeích poskytla. Jistě už víte z nejrůznějších zdrojů, že uvolnila nemalé finanční prostředky na nákup výpočetní techniky, která by měla urychlit

a hlavně zkvalitnit pořizování dokumentace především těch nejohroženějších sbírkových předmětů a tím zjednodušit spolupráci s Kriminální policií ČR při vyšetřování a hledání ukradených sbírkových předmětů.

V této chvíli, tj. na začátku září, jsme na prahu nové kapitoly muzejní práce. Na našem pracovišti v Brně jsme minulý týden instalovali první kus kompletního systému od fy Apple-MacIntosh, který dodává, včetně softwarového vybavení, firma GIGA, vítěz výběrového řízení.

Pro nás, muzejní pracovníky, to však přinese nejen kýženou změnu v kvalitě pořizování dokumentace, ale především obrovské množství práce. Bez ní by byla celá nejmodernější technika k ničemu. Zdá se, že tyto příznivé okolnosti nás všechny přinutí, abychom se urychleně dali dohromady, přestali si vymýšlet důvody, proč to nejde, a pustili se hned do práce.

Protože naše pracoviště v Moravském zemském muzeu v Brně bylo MK ČR pověřeno koordinací prací na tomto projektu v oblasti muzeí, cítili jsme od začátku zodpovědnost, kterou na sebe s tímto úkolem přebíráme. Začali jsme okamžitě s prací na několika frontách. Byla jsem ve výběrové komisi, což mělo nemalý vliv na konečnou konfiguraci pro 14 muzejních pracovišť. Zúčastnili jsme se všech jednání s Kriminální policií ČR. Výsledkem je námi sestavený, všemi stranami odsouhlasený formulář pro záznam Kriminální policie o odcizených předmětech. Na základě tohoto formuláře jsme vypracovali další formulář, tentokrát čistě muzejní, který bude sloužit jako podklad pro záznam textové informace o sbírkovém předmětu v počítači. Tento formulář existuje jednak v podobě papírové pro ta muzea, která nemají zatím žádný počítač, dále jako obrazkový formulář pro pořizování textové informace jak na počítačích IBM PC, tak i na počítačích MacIntosh.

Poslední týden v srpnu jsme byli na základním školení celého systému. Pro urychlení akce bylo toto školení spojeno současně s předáváním systémů pilotním pracovištím. Po návratu jsme okamžitě počítač instalovali a děláme vše pro to, abychom se rychle zdokonalili, aby školení, které budeme pro dalších 13 muzeí pořádat, mělo odpovídající úroveň a hlavně abychom splnili náš předpoklad, že od 1. 11. bude možné ve všech vybraných muzeích zahájit naostro ukládání textové i obrazové informace do počítače. Harmonogram školení i jednoduchý uživatelský manuál bude dodán všem zainteresovaným včas.

Jistě všichni cítíme, že nastala doba, kdy jedině stálá vzájemná informovanost o postupu práce na našem společném úkolu, ale i stálý přísun nových poznatků z této oblasti může celý projekt udržet trvale při životě. Na tom by měla mít zájem nejen ta muzea, která budou vybavena dokonalou techni-

kou, ale i všechna ostatní, která mohou služeb těchto muzeí využívat. Proto jsme se na popud předsedy Asociace muzeí a galerií dr. Šebka rozhodli iniciovat vznik oborové komise výpočetní techniky právě při Asociaci. Ta by mohla tuto činnost vhodně zastřešit. Činnost této komise by se neměla omezit jen na problémy kolem nového systému, ale měla by sloužit členům k předávání nových poznatků a zkušeností z oblasti využívání výpočetní techniky v muzeích. Předpokládáme, že prvními, vlastně zakládajícími členy komise by měli být pracovníci, odpovědní za provoz nového výpočetního systému MacIntosh.

Protože máme skutečně maximální zájem o vznik podobného orgánu, jsme ochotni se ujmout práce s organizací této komise. Proto Vás všechny, kteří máte zájem se účastnit práce v komisi, prosíme o zaslání přihlášky do IC MZM v Brně.

Těšíme se na novou kvalitu spolupráce a předpokládáme, že i nadále budeme moci využít tohoto tiskového výstupu Asociace k informování muzejních pracovníků o výsledcích našeho snažení.

Ing. Radka Durmonová
se všemi spolupracovníky IC MZM Brno

Setkání zástupců muzejních organizací

Prestíž a postavení muzejnictví ve společnosti, jeho chápání jako profese, současná úroveň muzeologie a muzeologických pracovišť z hlediska aktuálních potřeb oboru, úloha muzejních organizací (asociací) v muzejnictví a jejich postavení vůči řídicím orgánům, význam legislativy a možnosti podílu na její tvorbě ve prospěch oboru a další otázky se staly hlavními tématy jednání na společné schůzce představitelů Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií, Československé muzeologické společnosti a Zvázu múzeí na Slovensku, které se uskutečnilo dne 16. července v Moravském zemském muzeu v Brně. Její účastníci se shodli na nutnosti úzké spolupráce a společném postupu při řešení uvedených problémů.

Setkání se za AMG zúčastnili předseda dr. Šebek, předsedové obou komor dr. Vondrušková a dr. Pernes a předseda legislativního kolegia dr. Šuleř, Čs. muzeologickou společnost zastupoval její předseda dr. Z. Z. Stránský a dr. Věra Tomolová a Zváz múzeí reprezentoval ing. Marcel Lalkovič. Hostem jednání byl dr. Vinoš Sofka, dlouholetý předseda mezinárodního výboru pro muzeologii (ICOFOM) při ICOM, pobývající v Brně při příležitosti konání 6. běhu Mezinárodní letní školy muzeologie.

V úvodu se dr. Stránský zabýval současným postavením muzeí a naznačil některé z výše uvedených problémů, s nimiž se současné muzejnictví potýká. Dr. Šebek uvedl, že právě probíhající proces transformace muzejnictví nastolil existenční otázky koncepce a struktury oboru. V této souvislosti naléhavě vyvstává potřeba muzejní

teorie, která by měla být schopná pomoci tyto otázky řešit. V řadách muzejních pracovníků existuje dosud averze vůči teorii, jež je důsledkem její příliš akademické povahy, projevující se absencí žádoucích vazeb k praxi. Z toho vyplývá i současná degradace muzeologických pracovišť. AMG se snaží přispět k řešení této situace zřízením svého profesionálního pracoviště, jehož hlavní náplní by měla být tvorba dnes téměř neexistujícího informačního systému oboru, a které by též mělo převzít některé úkoly teoretického charakteru, aniž by suplovalo bývalý ÚMK.

Účastníci diskuse dále hovořili o nízké prestiži muzejnictví v očích veřejnosti, která je dána neinformovaností, ale také tím, že samo nemá jasnou filozofii, s níž by před veřejnost předstoupilo. Rovněž muzejní management není na úrovni těchto potřeb. Dospěli při tom k závěru, že k překonání tohoto stavu by přispělo pořádání podobných schůzek, ale i debatních klubů na předem daná a připravená témata. Dr. Sofka přispěl svými pozitivními zkušenostmi s podobnou praxí v mezinárodním měřítku na půdě ICOFOM. Zdůraznil přitom, že muzeologii nelze považovat za normativní teorii, ale za soubor potřebných postupů a řešení. Podle jeho poznatků s podobnými problémy jako u nás setkávají muzea i v řadě jiných evropských zemí. Existují zde snahy dosáhnout řešení legislativním přijetím Etického kodexu ICOM.

Ing. Lalkovič poté seznámil účastníky se stavem muzejnictví na Slovensku. Zváz múzeí zastavil na MK ČR legislativní proces tvorby zákona o muzeích a ve spolupráci s ostatními stavovskými organizacemi v oblasti kultury připravil podklad pro zákon na bázi kulturního dědictví. Podle jeho názoru je pozitivním faktem, že ministerstvo pochopilo nutnost být zřizovatelem muzeí.

V závěru schůzky se účastníci schůzky shodli na tom, že skuteční podobné setkání v měsíci září nebo říjnu. Na jeho programu bude způsob přípravy debatních klubů a postupy vedoucí k zainteresování veřejnosti na problémech současného muzejnictví.

Zpráva o účasti na Regional Conference on Museum and Cultural Heritage Documentation 3. - 7. 5. 1992 Sinania, Rumunsko

Konferenci pořádal CIMEX (informační centrum rumunského ministerstva kultury) s podporou nadace Getty z USA. Účastníci (celkem 80) tvořili dvě skupiny, východ (Rumunsko, Maďarsko, ČSFR, Slovinsko a Moldávie) a západ (Řecko, Dánsko, V. Británie, Kanada, USA). Z ČSFR se mimo mne zúčastnila Slovenská národní galéria (Dr. Bahurinská, Dr. Švec).

Přednesl jsem referát o použití počítačů v čs. muzeích, o hlavních principech našeho projektu dokumentace sbírek AISM (až překvapivě silný pozitivní ohlas, zejména se cení praktičnost, nenáročnost, flexibilita) a o novém projektu "bezpečnostní" dokumentace ohrožených sbírek (velký zájem).

Ze svých poznámek zde nejzajímavější vyjímám:

V Rumunsku jen asi pět muzeí má nějaký počítač (IBM i Macintosh), ale ...! Od roku 1980 jede centrální evidence vybraných sbírek na jednotných papírových kartách. Nyní je 400 000 karet v počítači (IBM PC) a 350 000 "ve frontě". Když si teď nějaké muzeum pořídí počítač, dostane do začátku hned své nejhodnotnější sbírky na disketě. Zajímavý je nepsaný zvyk po 5 let respektovat autorská práva k informacím zařazeným v centrální databázi.

Jiný rumunský projekt nám může být přímo vzorem. Informace o životě a dílech rumunského sochaře Brancusiho ve formě textu, obrazu (i pohyblivé sekvence) a zvuku, určeno pro laickou i odbornou veřejnost. Vytvářeno ve spolupráci s European Visual Arts Information Network (finance a technická realizace) na počítačích Macintosh, převoditelné na IBM PC.

CIMEX - Centrul de Informatica si Memorie Culturala, pracoviště rumunského ministerstva kultury, obdoba našeho UIŘK, asi 30 lidí. Od roku 1978 pracují na výše zmíněném projektu SI-PCN - centrální evidence muzejních a jiných sbírek. Dále existují centrální databáze muzeí (lepší adresář), odborného muzejního personálu, vědeckých úkolů.

Projektují tvorbu vlastního software, což bylo všeobecně hodnoceno jako odvážné až neuvážené.

Skansen (Village Museum) Bucurest nezávisle vytváří úplný vše zahrnující informační systém pro muzea včetně obrazové databáze, zatím ve stádiu prvních pokusů. Tři stupně jemnosti a kvality zobrazení sbírkových předmětů (náhledy, standart, tisk) kvůli úspoře paměti.

Muzeum Cluj vytvořilo archeologický seriatní program ZEUS (statistické vyhodnocování nálezů), velmi blízká obdoba programu AÚ ČSAV Praha, Dr. Salač.

CHIN - Canadian Heritage Information Network, centrální databázi (rumunský typ) opustili již v roce 1982, nyní ve většině ohledů naprostá shoda s principy AISM MZM Brno. Jsou ovšem dále, mají zavedené standardy, použití tesařů. Zhruba 200 muzeí, asi 8 milionů počítačových záznamů.

AAT - Art and Architecture Thesaurus, jeden ze stěžejních produktů Getty AHIP (Art History Information Program, USA).

Slovník termínů pro popis uměleckých a stavebních děl (tvar, styl, období, materiál, techni-

ka....). Způsob použití termínů (zda ve volném popisném textu nebo v kartě rozčleněné na kolonky apod.) zcela závisí na uživateli. Thesaurus se dodává buď jako datový soubor (případně včetně software pro pohodlnější hledání v něm), nebo jako třídičná kniha uspořádaná jednak abecedně, jednak hierarchicky. Obsahuje asi 50000 termínů. Nezahrnuje pojmy pro ikonografický popis. Cena cca 250 dolarů.

Alternativní Garnierův Thesaurus (Francie) se zabývá zejména ikonografií, ICON - CLASS je pak obdobou bibliografického desetinného třídění.

CIN-Conservation Information Network, databanka informací pro konzervátory (materiály, dodavatelské firmy, literatura), 500 uživatelů ve 23 zemích, dostupné počítačem po telefonní lince. Členství 50 dolarů, za každou hodinu využívání 40 dolarů (plus telefonní poplatky).

Dánské národní muzeum má textovou dokumentaci asi 130 000 památek (zejména archeologických) v grafickém systému (mapa Dánska, různě zvětšovatelná), vyhledávání dle mapy i dle textů, část objektů doplněna i obrazově.

Maďarsko - plánují centrální dokumentační systém univerzit, muzeí, galerií a archivů, zatím nemají nic.

Stanovisko - každé muzeum vybaveno počítačem z centrálních zdrojů a anglickým muzejním systémem MODES v místní úpravě.

CIDOC (komise pro dokumentaci při ICOM) - příští výročí zasedání 10. - 16. 9. 1993 v Ljubljani, nadace Getty uvažuje o úhradě cestovního východoevropským účastníkům.

Další pro nedostatek místa škrtnám. Závěrem jen toto:

Informační centrum MZM se s minimálním personálním obsazením a jen mírnou podporou MK ČR snaží dělat totéž, co je v jiných státech úkolem dobře vybavených ministerských pracovišť (Francie, Rumunsko), národních muzeí (Dánsko, Nizozemí), komerčních firem (V. Británie - MDA) nebo pracovišť zřizovaných silnými nadacemi (USA - Getty AHIP, Smithsonian) či asociacemi muzeí (Kanada - CHIN). Bez lepších podmínek se k žádné skutečné standardizaci nedopracujeme, naopak se dostaneme do všeobecně kritizované situace Německa, kde na tomto poli vládne naprostá roztržštěnost.

Přínejmenším je třeba vytvořit při Čs. nár. výboru ICOM nebo při Asociaci muzeí a galerií pracovní skupinu se zaměřením na unifikaci a standardizaci dokumentační činnosti, vytvořit podmínky pro vývoj standardů atd.

Je nutno nejen více u nás propagovat činnost CIDOC a možnost účasti na její činnosti, např. konference v Ljubljani v září 1993, ale i intenzivněji propagovat naši činnost, jak ve světě (ICOM News, CIDOC Newsletter), tak i doma (Múzeum, různé oborové časopisy, kursy, semináře apod.).

Jedním z kroků je i využití kanadské nabídky ke studijnímu pobytu (agentura Pinkerton, srpen 1992, MK ČR a MK SR). Ze tří českých účastníků jsou ovšem dva pracovníci ministerstva. Chci věřit, že to není přežívání starých zvyků.

Užitečné by mohlo být pozvat ke konzultačnímu pobytu v čs. muzeích někoho z dlouholetou praktickou zkušeností se zaváděním a sjednocováním počítačové dokumentace sbírek, nabízí se Mary Case ze Smithsonian Institution, Washington, USA a termín kolem konference CIDOC v Ljubljani, září 1993.

Asi již nadešel čas navrhnout atraktivní odvážné projekty a nabídnout spoluúčast finančně silným partnerům "ze západu" (Getty, European Council, European Museums Network, různé firmy v oblasti multimédií). Západ nám rád pomůže, ale vymyslet, nastartovat a udělat to musíme my sami!

Zdeněk Lenhart
Moravské zemské muzeum, Brno

Ministerstvo kultury a muzejnictví

V současné době prožíváme náročné období změny chápání úlohy státu v různých sférách života společnosti i jednotlivce. Už víme, že stát je zde pro občana a nikoliv obráceně, už víme, že zásahy státu do kultury - a zejména do kultury - by měly být co nejmenší, už víme, že stát sice má určité povinnosti, ale nenese odpovědnost za to, zda občané usilují nebo neusilují o vzdělání, o sebevýchovu, o zvyšování kulturní úrovně atp. Odpovědnost stát nese pouze za to, zda jsou nebo nejsou vytvářeny určité, t.j. jinak než na státní úrovni nerealizovatelné, podmínky pro vzdělání, výchovu, kulturu - pokud o to mají občané zájem a usilují o to, Odpovědnost stát nese i za to, že prostředky vynakládané na vytváření takových podmínek, prostředky z kapsy daňových poplatníků, občanů, jsou účelně využívány. Nic více a nic méně. To všechno víme, pokud nevstupujeme do konkrétních vztahů a neřešíme konkrétní problémy. Pak totiž nejsme často schopni setřást ze sebe určité stereotypy. Následují nedorozumění, poruchy komunikace. Zkusme si proto ujasnit některé věci, které nám pak pomohou se stereotypů snadněji zbavovat.

.Stát a muzejnictví

Jestliže je ve společnosti zájem chránit a dále tvořit kulturní bohatství, onu věcnou paměť, která je zdrojem poznání a sebeuvědomování, mohou být na stát přeneseny určité povinnosti, které pomohou tento zájem uskutečňovat. Není to podmínka, ale je tomu tak téměř všude na světě, v menší či větší míře. U nás se ovšem v uplynulých desetiletích stalo něco nenormálního. - Na stát byly nuceně přeneseny všechny povinnosti, což zákonitě vedlo k potlačení vědomí toho přirozeného zájmu společnosti, který je a musí být prvotní a je

nezastupitelný. Ryze státní muzejnictví se odtrhlo od své přirozené podstaty. Méně v případě malých, místních muzeí, více v případě těchto větších. Tato, takřka tragická, skutečnost byla jen z malé části kompenzována určitými jistotami, které stát garantoval pravidelnými finančními příspěvky, dokonce bez ohledu na kvalitu odváděné práce a její množství. Pohodlnost za odcizení podstatě věci. Stát platil, ale také rozhodoval. Tu a tam správně, často špatně.

Současné změny by měly sledovat návrat k přirozenému stavu. Muzea a galerie, jako odborné ústavy zřízené k profesionální realizaci přirozené potřeby lidí vstupovat do tzv. muzejního vztahu ke skutečnosti, musí sloužit lidem, musí existovat na základě jejich přirozeného zájmu a jejich vůle. Občané pak mohou část - ale opravdu jen část - odpovědnosti za tyto odborné ústavy, a tedy i za realizaci té přirozené potřeby, přenést na stát. Tu část těch povinností lze definovat jako povinnost státu starat se o rozhodující sbírky velkých muzeí a galerií a přispívat na činnost dalších - nestátních - muzeí a galerií, pokud je tato činnost evidentně v zájmu státu a nelze ji zajistit - na základě zájmu občanů - na jiných úrovních. V praxi to znamená, že stát je zřizovatelem vybraných muzeí a galerií, jejichž činnost zajišťuje, zhruba ze 75 - 95%, finančně z prostředků státního rozpočtu a přispívá na vybrané projekty ostatních muzeí a galerií, pokud jde o projekty, na nichž je státní zájem. Dosáhnout i u nás tohoto stavu je prvořadým úkolem, před nímž všichni stojíme.

Úloha ministerstva kultury

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy a jeho jediným úkolem je zajistit plnění těch povinností, které občané na stát přenesli, v našem případě zajišťovat podmínky pro činnost vybraných - státních - muzeí a galerií a zajišťovat posuzování projektů, jimiž se ostatní muzea a galerie (nestátní) budou ucházet o finanční příspěvek, z hlediska uplatňování zájmů státu.

Úloha muzeí a galerií

Muzea a galerie jsou odbornými ústavami. Měly by být autonomní, schopné plnit funkci, pro které jsou zřízeny bez vnějších zásahů. Aby tomu tak bylo, nestačí jen vůle a profesionální zdatnost, ale také ony podmínky, z nichž část zajišťuje stát. Aby bylo vůbec jasné, jaké ty podmínky mají být, musí se muzejnictví skutečně chovat jako samostatný obor lidské činnosti, mající svou teoretickou a informační základnu, mezinárodní kontakty, potřebnou strukturu a vlastní reprezentaci, systém vzdělávání pracovníků včetně manažerů, systém komunikace s veřejností. Pokud muzejnictví toto nespĺňuje - a ono to, zatím, nespĺňuje - jsou ty podmínky strašně těžko definovatelné a tudíž je lze také těžko vytvářet. Funkce ministerstva se pak zužuje na zabezpečování státního majetku, který představují sbírky a více či méně šťastné admi-

nistrativní "řízení". Nedostává totiž včas kvalitní podněty a požadavky, není z čeho vařit. Toto bohužel, přesně charakterizuje současný stav!

Poruchy informovanosti

Jsme svědky paradoxní situace. Ministerstvo kultury je kritizováno, že nedostatečně informuje muzea a muzejníky o své práci, o vývoji právního okolí. Přitom však zcela jednoznačně převažuje tok informací od ministerstva směrem k muzeím nad tokem informací opačným směrem. Když vyloučíme informace o - z hlediska oboru relativně nepodstatných - potížích jednotlivých muzeí a vyžádané připomínky, nedostává ministerstvo žádné ucelené podklady, z nichž by bylo možné vyvodit, jaké podmínky pro obor má zajišťovat. V této poruše informovanosti je třeba vidět základní důvod toho, že rozpačitě přešlapujeme nad řadou vážných problémů. Ministerstvo se chce chovat jako úřad, který je zde pro muzejnictví, ale je tlačeno stále do role řídicího orgánu, na jehož instrukce se čeká, aniž by mu někdo dodával podklady pro takové instrukce. Na tomto faktu nic nemění ani evidentní snaha Asociace a nyní už i Rady státních galerií tento stav měnit, protože jde o snahu projeví se teprve několik měsíců či týdnů. Úspěchem je bezesporu vydávání Věstníku AMG a pravidelné schůzky exekutivy Asociace se zástupci ministerstva a nyní už i stejná aktivita Rady státních galerií. To jsou ale jen první kroky.

Jak dále?

Muzejnictví se musí stát svébytným oborem, schopným sebedefinování, vytvoření koncepce, informačního systému a stojícím na pevném teoretickém základě. Musí předkládat ministerstvu kultury podněty, návrhy a koncepce. Ministerstvo je posoudí z hlediska zájmu státu a zajistí pro ně právní, organizační a částečně i finanční podmínky. Muzea a galerie budou potom, v rámci těch podmínek, plnit své funkce. Jen je třeba si neplést, co kdo má dělat. Podmínky - ministerstvo, podklady pro definování těchto podmínek obor.

Zájem by měl být shodný - zajistit tvorbu a odbornou správu sbírek ve státních muzeích a galeriích a realizaci potřebných dokumentačních, záchranných a vědeckovýzkumných projektů ve všech muzeích a galeriích, které takové projekty předloží a jsou schopné je plnit, v návaznosti na zabezpečování ochrany dalších částí kulturního bohatství - památek přírody.

RNDr. Jiří Žalman, odd. muzeí a galerií
OPPMG MK ČR

AMG k památkovému zákonu

Již ve čtvrtém čísle Věstníku byl avizován dopis, v němž Asociace muzeí a galerií zaslala ministru kultury ČR své zásadní připomínky k návrhu zásad zákona o památkové péči. Přestože o obsahu dopisu, odeslaného již koncem dubna, můžeme z technických důvodů podat informaci až

ny, není tím nijak dotčena aktuálnost jeho myšlenek.

V úvodu je kritizován fakt, že MK ČR neuznalo za vhodné, aby se k návrhu zásad zákona mohla vyjádřit odborná muzejní veřejnost, přestože muzea jsou připravovaným zákonem v řadě pasáží přímo dotčena. Z hlediska celkového pojetí zákona se poukazuje na rozpor mezi deklarovaným souladem s úmluvou o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a skutečnou dikcí zákona, který je zaměřen pouze na nemovitě a část movitých památek, problematickým způsobem separovaných podle určitých hledisek z jejich celku. Vzniká tak nelogicky odlišný právní vztah a režim nakládání s druhově a leckdy i hodnotově stejnými movitými památkami. V této souvislosti se zde opět nastoluje otázka návratu k myšlence jednoho zákona o kulturním dědictví.

Ve věci organizace památkové péče a struktury jejích orgánů upozorňuje dopis na reálnou možnost vzniku centralistického systému v případě, že nebude možno z důvodů zvýšených nároků na státní rozpočet realizovat podstatné rozšíření kapacit bývalých krajských středisek památkové péče, které z věcného hlediska efektivního fungování zákona nutně vyplývá. Zásady zákona přitom neakceptují evidentně existující zdroje odborných kapacit v regionech, tj. nejbližší výkonu státní správy v oblasti památkové péče, zejména v dosud funkční síti regionálních muzeí. Tento fakt je ilustrován na příkladu řešení otázky sjednocení oboru archeologie, kdy zákon předpokládá zcela novou a v praxi těžkopádnou až neproveditelnou organizaci záchranného archeologického výzkumu a zcela přitom ignoruje existující síť archeologických pracovišť v muzeích. Dalším evidentním příkladem jednostranného "památkářského" hlediska je ignorování nezastupitelné úlohy technických a jiných specializovaných muzeí při ochraně technických a jiných památek. Dopis proto navrhuje jako logické, zahrnutí muzeí do struktury organizace památkové péče, eventuálně spojení předpokládaných regionálních poboček Státního ústavu památkové péče s regionálními muzei v jedné instituci.

V závěru se konstatuje tragické nepochopení skutečnosti, již je koncipování památkové péče jakožto výlučného oboru, které je v naprostém rozporu s jednotným charakterem činnosti orgánů památkové péče, jejích odborných institucí, muzeí a galerií, realizujících specifiku tvorby a ochrany jednoho a téhož kulturního dědictví.

Přílohu dopisu tvoří podrobný rozbor a připomínky k jednotlivým zásadám zákona.

Zřizovatelská funkce okresních úřadů vůči muzeím prodloužena

V částce 65 Sbírky zákonů ČSFR z 26. 6. 1992 je publikován zákon ČNR č. 32/92 Sb., kterým se

mění a doplňuje zákon ČNR č. 266/91 Sb. a č. 542/91 Sb. V bodu 21 zmíněného zákona se mění § 19 zákona č. 425/90 Sb. ve znění citovaných zákonů tak, že slova "do 31. prosince 1992" jsou nahrazena slovy "do 31. prosince 1994". Z toho vyplývá, že okresní úřad vykonává do 31. prosince 1994 funkci zakladatele těch institucí, které dosud vykonával ONV. Uvedená změna se plně vztahuje i na muzea dosud zřizovaná okresními úřady. Tato muzea mohou být do uvedeného termínu okresními úřady zřizována i nadále.

Generální konference ICOM

V dnech 19. - 26. září 1992 se v kanadském Quebecu bude konat generální konference Mezinárodní rady muzeí ICOM, jejímž hlavním tématem je "Překročí muzea své hranice? (Museums: Rethinking the Boundaries?). V rámci konference proběhnou volby nového prezidenta organizace, výkonného výboru a poradního sboru a proběhnou výroční zasedání jednotlivých mezinárodních odborných komisí, na nichž budou také zvoleni noví představitelé komisí.

Za Československo se jednání generální konference zúčastní PhDr. Jana Součková, DrSc. (předsedkyně Čs. výboru, Náprstkovo muzeum), PhDr. Katka Tlachová (tajemnice Čs. výboru, Moravské zemské muzeum), PhDr. Ivan Mačák (Hudební muzeum Slovenského národního muzea), Ing. Ivo Janoušek (ředitel Národního technického muzea) a RNDr. Milan Stloukal, DrSc. (ředitel Národního muzea).

K. Tlachová
tajemnice Čs. výboru ICOM

Soutěž o značku Asociace

Na základě rozhodnutí exekutivy AMG byla v měsíci dubnu vyhlášena soutěž o značku AMG. Adresována byla především výtvarníkům našich muzeí, nebo těm, kteří s muzei spolupracují. Soutěž byla oblesána 12 návrhy, z nichž exekutiva na svém zasedání dne 16. července vybrala návrh vítězný, který se stává oficiálním symbolem Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií. Autorkou vítězného návrhu, který zde otiskujeme, je paní Helena Češpivová z Národního technického muzea v Praze.



ASOCIACE ČESKÝCH A MORAVSKOSLEZSKÝCH MUZEÍ A GALERIÍ

Členské průkazy AMG

Na svém zasedání dne 19. března 1992 doporučil Senát AMG umožnit volný vstup na výstavy

a do expozic všem zaměstnancům členských muzeí. V souvislosti s tímto doporučením zavádí Asociace pro všechny pracovníky členských organizací AMG členské průkazy, které by měly jejich držitelům umožnit volný vstup do všech veřejně přístupných zařízení těchto institucí. Průkaz je nepřenositelný a Asociace jej vydává na jméno pracovníka prostřednictvím statutárního zástupce členské organizace. Ten zároveň odpovídá za opatření proti jeho zneužití. Pracovník muzea, umožňujícího držiteli průkazu AMG volný vstup, má právo ověřit si jeho totožnost v občanském průkazu. Platnost průkazu je omezena trváním pracovního poměru pracovníka k členské organizaci. Po jeho skončení je vrácen sekretariátu AMG, kde je vedena evidence číslovaných průkazů, přidělených jednotlivým členským organizacím. Přidělování se děje na základě požadavků členů AMG, adresovaných sekretariátu.

V současné době byli ředitelé členských muzeí vyzváni sekretariátem, aby sdělili počet požadovaných průkazů pro své pracovníky. Na základě shromážděných požadavků zajistí sekretariát výrobu příslušného počtu průkazů a poté jejich distribuci členům.

Změna čísla účtu AMG

Ke zvýšení operativnosti při provádění účetních úkonů zavedla mimo jiné pobočka České spořitelny v Brně (Cejl 111) nový způsob zasílání výpisů u účtu. Tato skutečnost se projevila především změnou čísla účtu, který má AMG u spořitelny otevřený. Nové číslo účtu Asociace je: 6201250 - 628.

Výzvy sekretariátu

- * vyzýváme všechna muzea, která dosud neuhradila členský příspěvek za rok 1992, nechť tak učiní ihned na účet AMG. V případě, kdy podle Stanov AMG (§ 17, odst. 3) uhradí muzeum či galerie část nebo celý příspěvek protihodnotou (práce, služby pro AMG), je nutné obratem předložit tyto předpokládané náklady sekretariátu AMG;
- * vzhledem k tomu, že Česká spořitelna má na výpisu z účtu omezený prostor pro název plátce, není z některých výpisů patrno, které muzeum příspěvek uhradilo. K dispozici je pouze číslo účtu, ze kterého byl příspěvek hrazen a částka. Prosíme proto muzea, která mají níže uvedená čísla účtu, aby se neprodleně spojila (písemně nebo telefonicky) se sekretariátem AMG.

Adresa: L. Štěpánková MZM - sekretariát AMG
Zelný trh 6, 659 37 Brno, tel.: 05/249 44
(6 - 15.00 hod.)

Čísla účtů:

608-841	1000,- Kčs
1621552-558	1000,- Kčs
204-601	200,- Kčs
108903-594	1000,- Kčs
1150244558	1000,- Kčs
2430254-608	1000,- Kčs

Volná místa v muzeích:

Muzeum Vysočiny Jihlava - ředitel. K dispozici je byt.
Okresní muzeum Brno-venkov se sídlem v Předklášteří u Tišnova - historik
Městské muzeum v Ústí nad Orlicí - archeolog, historik
Prachatické muzeum - historik, archeolog

Věstník Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií 6/92. Pro AMG vydává Moravské zemské muzeum v Brně. Adresa redakce: Moravské zemské muzeum, Zelný trh 6, 659 37 Brno. Tel.: 05-750 802, 05-249 44, fax: 05-252 79

Určeno pro vnitřní potřebu AMG.